

УДК 007 : 304 : 655

АНАЛІЗ ТЕМАТИКИ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІХ ВИДАНЬ ЖІНОЧОГО АВТОРСТВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРУ

Т. В. Мизнікова

*Українська академія друкарства,
вул. Під Голоском, 19, Львів, 79020, Україна*

Подано перелік та короткий аналіз тем, які найчастіше використовують вітчизняні, зарубіжні письменниці для створення, а українські видавництва — для продукування літературно-художніх видань жіночого авторства. З метою тематичного аналізу було досліджено відповідний сегмент книжкової продукції на сайтах видавництв України, а також у Літописі книг.

Моніторинг зазначених джерел показав, що зарубіжні, вітчизняні авторки регулярніше вибирають теми з так званого мікросвіту. На другому місці за частотою використання «жіночій» прозі — тематика макросвіту з охопленням більш тривалого часового і просторового сегментів, акцентом на загальносуспільних, міжнародних, міжпланетних проблемах. Між тематичними напрямками мікрота макросвіту є мистецькі, культурні, міфологічні, ностальгічні теми, те, що пов'язано з духовними цінностями.

У процесі дослідження виявлено гендерну тенденцію, коли автори чоловіки активніше вибирають теми з категорії макросвіту, а жінки — з мікросвіту.

Ключові слова: *тематика, жіноча проза, видавництва, гендер.*

Постановка проблеми. Українська книговидавнича індустрія пропонує і підготовленим, і масовим споживачам широкий асортимент літературно-художніх видань жіночого авторства. Оскільки тематика у виданнях — це відображення інтересів, проблем, які хвилюють авторок, а далі — видавців, редакторів, читачів, нашілимось сказати, що саме вона (тематика) значною мірою віддзеркалює рівень суспільної свідомості. Отже, за допомогою тематичного аналізу прагнемо відстежити гендерний клімат, зокрема у вітчизняному книжковому, а отже, в соціокультурному середовищі загалом, що підводить до виявлення актуальної проблеми гендерних стереотипів, ролей у письменницькій, видавничій діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тематичний аналіз літературно-художніх видань жінок-авторів досліджують фахівці Т. Трофименко, І. Славінська, О. Шинкаренко, О. Стяжкіна, Л. Золотюк, М. Бауселс (М. Bausells) та ін. Вартими особливої уваги є напрацювання Т. Трофименко «Єдиний, коханий, козел. Як жінки пишуть про чоловіків у сучасній українській літературі» [1], О. Шинкаренка «Яка ж вона справжня жіноча література, і якого фемінізму нам треба повчитися у “Модерністки”» [2], І. Славінської «Оксана Луцишина: Я писала про жінку, яка все робить правильно, а всередині вмирає від болю» [3], Москалець В. «Книги

Якуба»: навіщо писати історичні романи?» [4], М. Бауселс «Улюблені читачами книги жінок-авторів» («Readers' favourite books by women») [5].

У контексті цієї розвідки згадані статті та інтерв'ю є актуальними тому, що містять дослідження певних сегментів тематики літературно-художніх видань жіночого авторства, що певною мірою висвітлює ситуацію як на вітчизняному, так і на міжнародному книжковому ринку. Проте власне наукових розробок у зазначеному напрямі втілено не багато. Тому в статті вважаємо необхідним детальніше розглянути феномен тематики видань жінок-авторів крізь призму гендеру.

Мета статті — виявити та коротко проаналізувати теми, які найчастіше вибирають письменниці для створення, а видавництва — для втілення готового літературно-художнього видання на книжковому ринку України. Базуючись на отриманих результатах, мета статті передбачає також відстеження гендерних тенденцій у сучасній книговидавничій сфері.

У процесі дослідження свідомо не заглиблюємося в детальний аналіз «жіночої» прози, оскільки це завдання літературознавчих студій. Однак загальний тематичний огляд зазначених видань дає змогу відстежити актуальну гендерну закономірність.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для тематичного аналізу «жіночої» прози було простудійовано низку літературно-художньої книжкової продукції на сайтах провідних видавництв України. Крім того, з цією метою здійснювався моніторинг даних із Літопису книг за 2010–2017 рр.

Аналізуючи тематику прозових творів, написаних жінками різної національності та в різний часовий період, а далі — реалізованих на вітчизняному книжковому ринку у формі кінцевого продукту для читацького споживання, на перший погляд, складно знайти спільний знаменник, за яким komponується тематична класифікація. Адже на виявлення такого знаменника впливають чинники.

По-перше, національний фактор. Кожна країна має свою історію, сучасність, ресурси, рівень економічного розвитку, культурний код, мову, особливу ментальність, психологію її жителів. Ці та інші пазли створюють цілісну картину буття держави, які свідомо чи несвідомо проявляються у прозі письменниці.

По-друге, жанровий. Незважаючи на те, що більшість видань художнього спрямування формуються внаслідок комбінації різних жанрів (психологічний трилер з елементами драми, історичний роман із вкрапленнями любовної тематики), однаково є жанрова база, навколо якої дотичні елементи проявляються у вигляді логічних додатків (наприклад, історичний роман як основа, мелодраматичні вкраплення як доповнення). Тому під час аналізу тематики «жіночої» прози на книжковому ринку України доречно робився акцент на базовий жанр видання.

По-третє, типологічний. Тематика — об'єкт традиційної поетики, і саме вона (тематика) впливає на типологічні характеристики майбутнього видання. Отже, чинник типології книги також належить до стрижневих у контексті аналізу тематики досліджуваної книжкової продукції жіночого авторства.

По-четверте, гендерний чинник як основа формування тематичного вектора «жіночої» прози. Герої якої статі переважають у літературно-художніх книгах;

які соціальні ролі найчастіше виконують персонажі авторок; яким гендерним стереотипам (не)піддаються образи, ситуації, створені письменницями, — питання, значною мірою актуальні для аналізу тематики досліджуваних видань, тому що акцент на гендері є одним із ключових у темі цієї статті.

Оскільки за останнє десятиліття письменниці створили, а видавництва — реалізували значний масив книг, кількість наведених нами прикладів не демонструє весь перелік наявних видань указанного тематичного напрямку, а тільки його найяскравішу частину, яка з певних причин (книга, яку найчастіше купують, активно обговорюють літературні критики або, скажімо, видання, що викликало особливий суспільний інтерес) виділяється серед решти. Однак для висвітлення тематичної ситуації зумисне було представлено більше-менше прикладів у відповідних секціях, аби проілюструвати рівень популярності, частоти використання тих чи інших тем серед літературно-художніх видань українських і зарубіжних авторок.

Отже, виявлення та аналіз досліджуваних видань показав, що темами, якими здебільшого послуговуються письменниці для написання художньої прози, а видавництва — для її реалізації у кінцевий продукт, є такі:

1. Пошуки себе, самоаналіз. Центральною фігурою є головний герой, переважно це жінка. На фоні життєвих колізій подається внутрішній світ персонажа, його переживання, спогади, цілі, фобії, відбувається трансформація внутрішнього «я».

Чудовою ілюстрацією цієї тематичної ніші є видання: Е. Гілберт «Їсти, молитися, кохати» («ВСЛ»), С. Плат «Під скляним ковпаком» («ВСЛ»), Анн-Софі Брасм «Дихай!» («ВСЛ»), А. Мартен-Люган «Щастя в моїх руках» («ВСЛ»), А. Нотомб «Подив і тремтіння» («ВСЛ»), Г. Філдінг «Щоденник Бріджит Джонс» («ВСЛ»), А. Гавальда «Мені б хотілось, щоби хтось мене десь чекав» («ВСЛ»), Х. Венгрінок «Народжуватися і помирати взутими» («ВСЛ»), В. Чорней «Яблуко в тайстрі» («ВСЛ»), Х. Канг «Вегетаріанка» («КМ-Букс»), Шарлотта Бронте «Джейн Ейр» («КМ-Букс»), Л. Олівер «Поки я не впала» («КМ-Букс»), Ф. Флегг «Смажені зелені помідори в кафе “Зупинка”» («КСД»), Ю. Гук «Німа» («КСД»), Ірен Роздобудько «Одного разу» («КСД»), Ю. Пилипенко «Руденька» («Фоліо»), І. Бахман «Синхрон» («Книги-XXI»), Е. Браун «Світло Парижа» («Фабула»), Ф. Брітт «Джейн, лисиця і я» («Vivat»), Р. Найт «Дисклеймер: усі збіги випадкові» («Vivat»), Л. Данем «Не така дівчина. Молода жінка розповідає, чого вона “навчилася”» («Vivat») та ін.

2. Тема сім'ї, сімейних цінностей, стосунків між членами родини. У літературно-художніх виданнях зазначеного тематичного напрямку часто переважають акценти на психологізм, внутрішні світи героїв, драматизм, взаємодію персонажів у межах тісного соціального кола (сім'я, родина, однокласники, колеги тощо).

Як вдалі приклади побіжно згадаємо таких авторок, видання та видавництва: С. Інґ «Несказане», «Усюди жевріють пожежі» («Наш формат»), Е. Тайлер «Блакитне мереживо долі» («Наш формат»), Л. Грофф «Долі і фурії» («Наш формат»), Е. Страут «Мене звати Люсі Бартон», «Олівія Кіттерідж» («КМ-Букс»), С. Д. Суїні «Гніздо» («КМ-Букс»), Л. Моріарті «Велика маленька брехня», «Три бажання», «Таємниця мого чоловіка» («КМ-Букс»), А. С. А. Гаррісон «Мовчазна дружина» («КМ-Букс»), Г. Флінн «Темні кутки» («КМ-Букс»), С. Кінсела «Моє не надто

досконале життя», «Здивуй мене» («КМ-Букс»), К. Г'юз «Секрет», «Лист» («КМ-Букс»), Н. Стар «Сестри: одна, дві, три» («КМ-Букс»), Е. Патчетт «Співдружність» («КСД»), П. Гоукінз «Дівчина у потягу» («КСД»), С. Воган «Анатомія скандалу» («КСД»), О. Ніффенгер «Дружина мандрівника в часі» («КСД»), В. Вокер «Всього не забудеш» («КСД»), М. Стедман «Світло між двох океанів» («КСД»), М. Френсіс «Дівчина мого сина» («КСД»), Д. Стіл «Дарунки» («КСД»), Ш. Лапена «Подружжя по сусідству» («КСД»), К. Б. Клайн «Сирітський потяг» («КСД»), Л. Слімані «Солодка пісня» («КСД»), С. Талан «Матусин оберіг» («КСД»), С. Талан «Коли ти поруч» («КСД»), Т. Белімова «Вільний світ» («КСД»), Д. дю Мор'є «Ребекка» («КСД»), З. Луценко «Свята Марійка», «Маринчина лялька» («Фоліо»), Ф. Бартон «Вдова» («Vivat»), С. Джіо «Ожинова зима», «Остання камелія» («Vivat»), Люсі-Мод Монтгомері «Енн у Домі Мрії» («Vivat»), Б. А. Періс «За зачиненими дверима» («Vivat»), Д. де Віган «Ніщо не заперечить ночі» («Vivat»), Е. Доног'ю «Кімната» («Vivat»), Дж. Мойес «Счастливые шаги под дождем» («Махаон-Україна»), Л. Уліцкая «Драбина Якова» («Форс»), С. Даррант «Запам'ятай мене таким» («Фабула»), Л. Костенко «Записки українського самашедшого» («А-ба-ба-га-ла-ма-га»), Дж. Еган «Візит загону головорізів» («Темпора»), І. Яхіна «Зулейха відкриває очі» («BookChef»), Т. Брукс «Бережіть янголів своїх» («Аргумент-Принт») та ін.

3. Про дитинство у різних ракурсах пишуть авторки: Т. Янссон «Літня книжка» («ВСЛ»), П. Жеребцова «Осляче поріддя» («ВСЛ»), Л. Загоровська «Коли ми були...» («ВСЛ»), колектив авторів «Лялька. Оповідання про дитинство» («ВСЛ»), Ірен Роздобудько «Арсен» («Фоліо»), І. Доускова «Гордий Будьщо» («Комора») та ін.

4. Гостросоціальні теми. Соціальна складова у літературно-художніх виданнях жінок-авторів є різноплановою та охоплює широке коло тем. Тому вважаємо необхідним умовно розділити цю тематичну категорію на підтеми.

По-перше, міграційна: життя, виживання, трансформації героїв, які з тих чи інших причин виїхали за кордон у пошуках альтернатив. Міграційна тематика не обов'язково акцентує на питанні примусу, оскільки на книжковому ринку України є чимало «жіночої» прози, в якій розгортаються теми переїзду за кордон не скільки в значенні безвиході, скільки можливості почати інше, краще життя.

Тема переселення у різних контекстах звучить у таких письменниць та, відповідно, у виданнях і видавничих структурах: К. Кулик «Лаовай» («Фоліо»), А. Нотомб «Подив і тремтіння» («ВСЛ»), О. Луцишина «Любовне життя» («ВСЛ»), К. Калитко «Земля Загублених, або Маленькі страшні казки» («ВСЛ»), Н. Гербіш «Мене звати Мар'ям» («Vivat»), Ірен Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» («Нора-Друк»), Ю. Смаль «Китайський щоденник української мами» («КМ-Букс»), М. Н. Абоньї «Голуби злітають» («Комора»), І. Яхіна «Зулейха відкриває очі» («BookChef»), О. Іванюк «АМОР[Т]Е» («Книги-XXI»), Є. Сенік «Країна У» («Книги-XXI»), Л. Олендій «Гніздо горлиці» («КСД») та ін.

По-друге, екологічна: С. Аліксеєвич «Чорнобильська молитва» («Комора») та ін.

По-третє, расистська: Дж. Піколт «Малі великі справи» («КМ-Букс»), К. Стоккетт «Прислуга» («КСД») та ін.

По-четверте, тема суїциду подається у прозі Д. де Віган «Ніщо не заперечить ночі» («Vivat»), А. Нікуліної «Сіль для моря, або Білий кит» («Vivat»), С. Плат «Під скляним ковпаком» («ВСЛ»), З. Сміт «Білі зуби» («КСД») та ін.

По-п'яте, тематика дитячого, підліткового світу у гостросоціальному контексті (булінг, сирітство, вагітність у підлітків, фізичні вади, психічне здоров'я, адаптація «інших» у суспільстві «нормальних») піднімається у А. Нікуліної «Сіль для моря, або Білий кит» («Vivat»), Марі-Од Мюраї «Oh, boy!» («Рідна мова»), О. Кузів «ЩЕमितь» («Апріорі»), К. М. Мак-Манус «Брехун серед нас» («КМ-Букс»), К. Р. Гайд «Візьми мене з собою» («КМ-Букс»), Т. Кук «Опівнічне сонце» («КМ-Букс»), Дж. Нівен «Усі яскраві місця» («КМ-Букс»), К. Б. Клайн «Сирітський потяг» («КСД»), Е. Клайм «Дівчата» («КСД»), В. Мастерова «Суча дочка» («КСД»), С. Талан «Замкнене коло» («КСД»), Ю. Трайбер «Синє озеро сьогодні зелене» («Теза») та ін.

5. Воєнна. Неможливо не акцентувати на тому, що протягом останніх 6–7 років українські авторки дедалі частіше використовують тему війни. Зважаючи на вітчизняну суспільно-політичну ситуацію вказаного періоду, цей тематичний вектор — бажання пропрацювати наболіле через текст, закономірність, без якої неможливе функціонування книги як продукту, що є відображенням реалій суспільства.

Про війну пишуть, її згадують у прозі як причину-наслідок відповідних життєвих історій, застосовують як головний інструментарій для віддзеркалення конкретного історичного періоду, цілої епохи такі зарубіжні та вітчизняні письменниці: С. Алексієвич «У війни не жіноче обличчя», «Цинкові хлопчики» («Vivat»), Н. Гербіш «Мене звати Мар'ям» («Vivat»), Ю. Ілюха «Неболови. Навчи мене мріяти» («Vivat»), М. Н. Абоньї «Голуби злітають» («Комора»), М. Дж. Гегар «Стріляй як дівчисько» («КСД»), З. Сміт «Білі зуби» («КСД»), С. Талан «Оголений нерв» («КСД»), Т. Пахомова «Я, ти і наш мальований і немальований Бог» («КСД»), Г. Вдовиченко «Маріупольський процес» («КСД»), К. М. Холл «Бузкові дівчата» («Нора-Друк»), Л. Гілленбранд «Незламний» («КМ-Букс») та ін.

6. Економічна, політична. Яскравими представницями цієї тематичної полиці є А. Ренд «Атлант розправив плечі» («Наш формат»), В. Авеярд «Багряна королева» («Наш формат»), Л. Костенко «Записки українського самашедшого» («А-ба-ба-гала-ма-га»), Р. Арундаті «Бог дрібниць» («ВСЛ»), «Модерністки. Антологія польської жіночої прози міжвоєнного періоду» («ВСЛ»), І. Доускова «Гордий Будущо» («Комора»), І. Яхіна «Зулейха відкриває очі» («BookChef»), С. Майер «Аптекарь» («КСД»), О. Забужко «Тут могла б бути ваша реклама» («КСД»), К. Бое «Каллокаїн» («Видавництво Жупанського»), С. Кошкина «Майдан. Нерозказана історія» («Брайт Букс»), Ю. Кубай «Душа» («Брайт Букс»), О. Іванюк «АМОР[Т]Е» («Книги-XXI»), В. Амеліна «Синдром листопаду» («Дискурс») та ін.

7. Історична. Письменниці часто використовують історичні факти для створення прозового полотна або вплітають елементи історії для написання альтернативного розвитку подій: Г. Хоткевич «Там, де не колеться трава (Гнат Хоткевич та його родина)» («Апріорі»), Н. Гурницька «Мелодія кави у тональності кардамону»

(«КСД»), Д. Гнатко «Душа окаянна» («КСД»), Н. Доляк «Загублений між війнами» («КСД»), І. Бондарук «Це коротке довге життя» («КСД»), Г. Ткаченко «Політ ворона. Доля отамана» («КСД»), А. Шевченко «Гра», «Спадок» («Нора-Друк»), М. Матіос «Вирвані сторінки з автобіографії» («Піраміда»), Л. Гілленбранд «Незламний» («КМ-Букс»), Лора Підгірна «Печатка святої Маргарити», «Омбре. Над темрявою і світлом» («КМ-Букс»), П. Маклейн «Леді Африка» («Наш формат»), К. Атіксон «За лаштунками в музеї», «Руїни Бога», «Життя за життям» («Наш формат»), Дж. Говелл «Королева пустелі» («Наш формат»), Т. Шевальє «Дівчина з перловою сережкою» («ВСЛ»), І. Фінк «Подорож» («ВСЛ»), Н. Сняданко «Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма» («ВСЛ»), Т. Малярчук «Забуття» («ВСЛ»), Н. Мориквас «Корнелія», «Винова гора» («ВСЛ»), П. Жеребцова «Тонка сріблиста нить» («ВСЛ»), Т. Зарівна «Сходження на Кайзервальд» («ВСЛ»), Р. Плотникова «Реквієм для Рози» («Фоліо»), К. Ліпс «Час змін» («Аргумент-Принт»), О. Забужко «Музей покинутих секретів» («Факт»), Н. Гуменюк «Білий вовк на Чорному шляху» («Ярославів вал») та ін.

8. Українознавча тематика, тема національної свідомості, ідентичності, ментальності, патріотизму загалом: О. Яворська «На чужих вітрах», «Щоденник болю і тривоги» («Апріорі»), М. Кришталович «Заходжу подумки до вас. Новели, образки, спогади» («Апріорі»), М. Матіос «Вирвані сторінки з автобіографії» («Піраміда»), О. Забужко «Тут могла б бути ваша реклама» («КСД»), Т. Белімова «Вільний світ» («КСД»), О. Забужко «Музей покинутих секретів» («Факт»), К. Петровська «Мабуть Естер» («Книги-XXI»), В. Амеліна «Синдром листопаду» («Дискурс»), Є. Кононенко «Імітація» («Кальварія») та ін.

9. Культурологічна, мистецька: Ірен Роздобудько «Кіно на папері» («Нора-Друк»), Т. Шевальє «Дівчина з перловою сережкою» («ВСЛ»), Дж. Кемерон «Шлях митця» («ВСЛ»), К. Інгрем «Це Воргол», «Це Далі» («ВСЛ»), К. Котинська «Львів: перечитування міста» («ВСЛ»), Д. Тартт «Щиголь» («КСД»), Жорж Санд «Консуело» («КСД»), Дж. Еган «Візит загону головорізів» («Темпора») та ін.

10. Тематика міфології, зокрема української: Д. Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи», «Крила кольору хмар», «Зозулята зими», «Зворотній бік темряви», «Зворотній бік світла», «Зворотній бік світів» («КСД»), М. Гримич «Падре Балтазар на прізвисько Тойво» («Нора-Друк»), Леся Українка «Лісова пісня» («Vivat») та ін.

11. Пригоди, подорожі: П. Маклейн «Леді Африка» («Наш формат»), Н. Джордж «Маленька паризька книгарня» («Наш формат»), Дж. Говелл «Королева пустелі» («Наш формат»), Е. Гілберт «Їсти, молитися, кохати», «Природа всіх речей» («ВСЛ»), Ю. Смаль «Китайський щоденник української мами» («КМ-Букс»), К. Р. Гайд «Візьми мене з собою» («КМ-Букс»), К. Голден «Валеріан та місто тисячі планет» («КМ-Букс»), Е. Каттон «Світила» («Рідна мова»), П. Гайсміт «Талановитий містер Ріплі» («КСД»), К. Петровська «Мабуть Естер» («Книги-XXI»), О. Іванок «АМОР[Т]Е» («Книги-XXI») та ін.

12. Тема віртуальної реальності, соціальних мереж: С. Кінсела «Моє не надто досконале життя» («КМ-Букс»), Д. Белл «Проста послуга» («КСД») та ін.

13. Тема сильної жінки: А. Ренд «Атлант розправив плечі» (3 частини, «Наш формат»), П. Маклейн «Леді Африка» («Наш формат»), Дж. Говелл «Королева пустелі» («Наш формат»), О. Кришталева «Смак грибною юшки» («Апріорі»), Г. Флінн «Гострі предмети» («КМ-Букс»), Ф. Саган «Охоронець серця» («ВСЛ»), М. Кривенко «Дорога опівдні» («ВСЛ»), М. Етвуд «Оповідь служниці» («КСД»), К. Стокетт «Прислуга» («КСД»), М. Дж. Гегар «Стріляй як дівчисько» («КСД»), О. Забужко «Тут могла б бути ваша реклама» («КСД»), С. Майер «Аптекарь» («КСД»), К. М. Холл «Бузкові дівчата» («Нора-Друк»), Ю. Ілюха «Неболови. Навчи мене мріяти» («Vivat»), К. Клівленд «Секретна інформація» («Фабула») та ін.

14. Еротична: С. Кінсела «Здивуй мене» («КМ-Букс»), Е. Л. Джеймс «50 відтінків» (3 частини видання, «КМ-Букс»), Е. Мак-Нілл «Дев'ять з половиною тижнів» («КСД»), О. Забужко «Тут могла б бути ваша реклама» («КСД») та ін.

15. Тема кохання. Під час нашого моніторингу сайтів провідних видавництв [6] лише на сайті «КСД» було знайдено 125 книг про кохання, написаних жінками, на протизагу 8 одиницям художньої прози, створеної чоловіками. Через обмеження обсягу статті не будемо перелічувати всі видання цієї тематичної ніші.

Під час аналізу було також відстежено певні тематичні орієнтири окремих українських видавництв, коли та чи інша видавнича структура концентрується на продукуванні відповідних тематичних напрямів «жіночої» прози. Для прикладу, «КСД» випускає цілий розділ літературно-художніх книг жіночого авторства на тему кохання, тоді як, скажімо, «Vivat» активніше просуває на книжковий ринок видання авторок, які пишуть про мандри, пригоди, сильну жінку, сімейні, гостро-соціальні проблеми. У репертуарі «ВСЛ» зауважені тематичні акценти на пошуках себе, мемуарах, мистецтві у прозі тощо.

Ці тенденції не є остаточними і можуть змінюватися, але все ж помітно, і в контексті цього дослідження не варто ігнорувати того факту, що кожне видавництво тією чи іншою мірою просуває літературно-художню продукцію жінок-авторів за певними тематичними напрямками.

Висновки. На основі проведеного дослідження та аналізу бачимо, що для написання художньої прози як зарубіжні, так і вітчизняні письменниці регулярно вибирають теми з так званого мікросвіту (психологізм, драматизм, філософія сімейних стосунків; пошуки себе, самореалізація; образ сильної жінки; кохання), який враховує складові, актуальні переважно для однієї людини (головного героя, героїні), її особистих, сімейних, звужено-соціальних ліній буття. Отже, навколо конкретно збудованого мікросвіту розгортаються події трилеру, драми, мелодрами, детективу, історичного, пригодницького або будь-якого іншого за жанровою специфікою твору жінки-автора.

На другому місці за частотою використання у «жіночій» прозі постає тематика макросвіту, основні риси якого — глобалізація процесів, вирізнення головних персонажів як особливих, відмінних від людей з натовпу, охоплення більш тривалого часового і просторового сегментів, акцент на загальносуспільних, міжнародних, міжпланетних, міжгалактичних проблемах, конфліктах. Сюди належить соціальні, історичні, воєнні, політико-економічні, пригодницькі, подорожні теми тощо.

Поміж цими тематичними напрямками (мікро- та макросвіту) у різних варіаціях розташовуються теми духовного, морально-виховного, внутрішнього начала, читання «між рядків», коли в літературно-художніх виданнях жіночого авторства порізному вплітаються мистецькі, культурні, міфологічні, ностальгічні теми.

Під час дослідження було виявлено гендерну тенденцію, коли автори чоловіки активніше вибирають теми з категорії макросвіту, а жінки — з мікросвіту. Через обмеження розмірів статті детальніший аналіз цих гендерних тенденцій плануємо висвітлювати у наступних наукових розвідках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Трофименко Т. Єдиний, коханий, козел. Як жінки пишуть про чоловіків у сучасній українській літературі. Texty.org.ua. 2019. Березень 04. URL: http://texty.org.ua/pg/article/Oximets/read/91757/Jedynyj_kohanyj_kozel_Jak_zhinky_pyshut_pro (дата звернення: 04.04.2019).
2. Шинкаренко О. Яка ж вона справжня жіноча література, і якого фемінізму нам треба повчитися у «Модерністки». Українська правда. 2018. Жовтень 13. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/10/13/233572/> (дата звернення: 04.04.2019).
3. Славінська І. Оксана Луцишина: Я писала про жінку, яка все робить правильно, а всередині вмирає від болю. Закарпаття онлайн Beta. 2016. Січень 18. URL: <https://zakarpattia.net.ua/News/150606-Oksana-Lutsyshyna-IA-pysala-pro-zhinku-i-aka-vse-robyt-pravylnu-a-vsередyni-vmyraie-vid-boliu> (дата звернення: 04.04.2019).
4. Москалець В. «Книги Якуба»: навщо писати історичні романи? Україна модерна. 2016. Січень 19. URL: <http://uamoderna.com/blogy/rank-moskalec/zagotovka> (дата звернення: 03.04.2019).
5. Bausells M. Readers' favourite books by women. The Guardian. 2015. March 6. URL: <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2015/mar/06/international-womens-day-readers-favourite-books-by-women> (дата звернення: 04.03.2019).
6. Мизнікова Т. В. «Чоловіча» та «жіноча» проза в репертуарі українських видавництв: гендерний чинник (на прикладі видавництв «Клуб Сімейного Дозвілля», «Видавництво Старого Лева», «Фоліо», «Наш формат», «Vivat»). Поліграфія і видавнича справа. 2018. №1 (75). С. 174–178.

REFERENCES

1. Trofymenko, T. (2019). Yedynyi, kokhanyi, kozel. Yak zhinky pyshut pro cholovikiv u suchasnii ukrainskii literature: Texty.org.ua. Berezen 04. Retrieved from http://texty.org.ua/pg/article/Oximets/read/91757/Jedynyj_kohanyj_kozel_Jak_zhinky_pyshut_pro (data zvernennia: 04.04.2019) (in Ukrainian).
2. Shynkarenko, O. (2018). Yaka zh vona spravzhnia zhinocha literatura, i yakoho feminizmu nam treba povchytysia u «Modernistky»: Ukrainska pravda. Zhovten 13. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/10/13/233572/> (data zvernennia: 04.04.2019) (in Ukrainian).
3. Slavinska, I. (2016). Oksana Lutsyshyna: Ya pysala pro zhinku, yaka vse robyt pravylnu, a vsередyni vmyraie vid boliu: Zakarpattia onlain Beta. Sichen 18. Retrieved from <https://>

- zakarpattya.net.ua/News/150606-Oksana-Lutsyshyna-IA-pysala-pro-zhinku-iaka-vse-robyt-pravlyno-a-vsередyni-vmyraie-vid-boliu (data zvernennia: 04.04.2019) (in Ukrainian).
4. Moskalets, V. (2016). «Knyhy Yakuba»: navishcho pysaty istorychni romany? Ukraina moderna. Sichen 19. Retrieved from <http://uamoderna.com/blogy/rank-moskalec/zagotovka> (data zvernennia: 03.04.2019) (in Ukrainian).
 5. Bausells, M. (2015). Readers' favourite books by women: The Guardian. March 6. Retrieved from <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2015/mar/06/international-womens-day-readers-favourite-books-by-women> (дата звернення: 04.03.2019) (in English).
 6. Myznikova, T. V. (2018). «Cholovicha» ta «zhinocha» proza v repertuari ukrainskykh vydavnytstv: hendernyi chynnyk (na prykladi vydavnytstv «Klub Simeinoho Dozvillia», «Vydavnytstvo Staroho Leva», «Folio», «Nash format», «Vivat»): Polihrafiia i vydavnycha sprava, 1 (75), 174–178 (in Ukrainian).

doi: 10.32403/0554-4866-2019-1-77-162-171

ANALYSIS OF THE TOPICS OF LITERARY AND ARTISTIC EDITIONS OF WOMEN'S AUTHORSHIP THROUGH THE PRISM OF GENDER

T. V. Myznikova

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pid Holoskom St., Lviv, 79020, Ukraine
mettet23@gmail.com*

The article provides a list and a brief analysis of the topics most often used by domestic and foreign female writers for creating, and Ukrainian publishers – for the production of literary and artistic publications of women's authorship. For a thematic analysis of "feminine" prose, an appropriate segment of books has been studied on the sites of leading Ukrainian publishing houses, as well as in the Chronicle of Books for 2010-2017.

Monitoring of these sources of information has shown that foreign and domestic female authors more often choose topics from the so-called microcosm. It means psychology, drama, the philosophy of family relationships, searching for yourself, self-realization, love, etc. The microcosm considers the elements that are relevant mainly to the protagonist, his personal, family life lines.

In the second place in the "female" prose there is the topic of the macrocosm, covering more time and space, with an emphasis on general, international, interplanetary, intergalactic problems. Between the themes of the microcosm and the macrocosm are the themes of the spiritual, internal principle, when to the literary and artistic publications of women's authorship are variously added to artistical, cultural, mythological, nostalgic themes. In the course of the research, a gender tendency has been discovered when male authors more actively chose topics from the macroworld category, and women – from the microworld category.

In addition, during the analysis of the topics of the editions studied, certain thematic trends of individual Ukrainian publishing houses have been tracked, when each publishing house concentrates on the production of relevant thematic areas of “female” prose. Although these tendencies are not final and may change, a certain pattern still exists.

Keywords: *topics, women’s prose, publishing, gender.*

Стаття надійшла до редакції 16.01.2019.

Received 16.01.2019.